

สาระการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

โดย ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. (สิงหาคม ๒๕๖๐)

การเป็นข้าราชการที่รักประชาชน

● เกร็ดการเรียนรู้ “การเป็นข้าราชการ.....แท้จริงแล้วมีความหมาย”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้บรรยายตอนหนึ่งเพื่อตอบคำถาม “ความหมายของข้าราชการ” ไว้ว่า

ตอนหนึ่ง พระองค์ * ทรงรับสั่งให้ผมไปขอจดทะเบียนมูลนิธิชัยพัฒนา ผมจึงไป กทม. (ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร) ด้วยตนเอง เราไม่อยากจะใช้อภิสิทธิ์อะไรทั้งสิ้น เพราะยังอยู่ใกล้ เจ้าหน้าที่ต้องทำตัวให้ธรรมดา ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ก็ไปแจ้งเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป ก็มีเจ้าหน้าที่ของ กทม. มาสอบถามบอกว่า “ทำไมนาย กฯ (นายกมูลนิธิ) ไม่มาเอง” ผมก็ตอบไปว่า “นาย กฯ งานเยอะมาไม่ได้ เลยมอบฉันทะให้มาแทน”

เจ้าหน้าที่ถามต่อ “บ้านอยู่เขตอะไร” ก็ตอบไปว่า “อยู่เขตดุสิต” สอบสวนไล่ผมต่ออีกว่า “ทำอาชีพอะไร” ผมก็บอกว่า “ไม่รู้จริงๆ ว่าอาชีพอะไร แต่เห็นทำอยู่หลายอย่าง” ก็ตอบไปอย่างนั้น เจ้าหน้าที่ ตามแกก็ตรวจไปทั่ว แล้วก็เหลียวไปเห็นชื่อผู้ยื่นจริงๆ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนผมเป็นแค่ตัวแทนที่พระองค์ทรงมอบอำนาจมาเท่านั้น เจ้าหน้าที่ก็เลยขอบริจาคค่าจดทะเบียน คราวนั้นสามสิบบาท ขอบริจาคเป็นคนแรก ตกลงวันนั้นฟรี สามสิบบาทเจ้าหน้าที่แกก็ออกมาด้วยความดีใจมากเลย ก็เลยกลับมากราบบังคมทูลถามพระองค์ว่า เจ้าหน้าที่เขาถามว่า “พระองค์ทรงมีอาชีพอะไร ข้าพระพุทธเจ้าตอบไม่ได้” **พระองค์ทรงตอบว่า คราวหลังถ้าเขาถามว่าฉันทำอาชีพอะไรให้ตอบไปว่าฉันทำราชการ**

ที่ผมเล่ามาตรงนี้เพื่อมาบอกแก่พวกเราว่า ขณะที่พระองค์ทรงทำราชการ พวกเราทำอะไร **รับราชการใช้หรือเปล่า รับจากพระองค์มาเพื่อทำต่อ** พระองค์ทรงรักประชาชน ทรงงานเพื่อประชาชน เรารับราชการ รับงานจากราชมาทำนั้น สิ่งแรกที่เราต้องทำ เราต้องรักประชาชน ต้องรักผู้มารับบริการ ถ้าเราขาดจิตสำนึกอันนี้ ป่วยการ เราเป็นข้าราชการที่ดีไม่ได้หรอก **เพราะฉะนั้นการรักประชาชนนั้นผมคิดว่าเป็นหัวใจ**

หมายเหตุ * พระองค์ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ที่มา : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาที่ ๒ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท,๒๕๓๗ หน้า ๗๘

ความหมายของข้าราชการ

- “ข้า” หมายถึง ผู้ที่ช่วยทำการใดๆ ให้บุคคลตามวัตถุประสงค์
- “ราชะ” หมายถึง พระราชา (ผู้รู้เรื่องด้วยอิสริยยศ ความเป็นใหญ่)
- “การ” หมายถึง งาน

(สรุปจาก จิตรพัฒน์ ไกรฤกษ์, “การเป็นข้าราชการที่ดี” องค์ความรู้การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทฯ ,๒๕๔๒ หน้า๔๖-๔๙)

ข้าราชการ จึงหมายความว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานของพระราชารหรือของราชการ
ซึ่งหมายถึงงานของแผ่นดินให้เรียบร้อย สมบูรณ์ที่สุด

การเป็นข้าราชการที่ดี มีความหมายว่า....

ข้าราชการที่มุ่งมั่น ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ด้วยหัวใจที่รักประชาชนเพื่อประชาชน
โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทเป็นหลักและแนวทางประพฤติปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

● **เกร็ดการเรียนรู้ “ เดินตามรอยเท้าพ่อ ”**

“ เดินตามรอยเท้าพ่อ ”

พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงได้แรงบันดาลใจ
พระราชหฤทัยจากการ์ตูนวอลดิสตีเรื่องแบมบี้ ที่ได้ทรงทอดพระเนตรเมื่อเยาว์วัย ซึ่งเป็นลูกกวาง
ที่กำพร้าแม่ และพ่อได้แนะนำสั่งสอนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นจำเริญต่อไป โดยพระองค์ได้ถ่ายทอดสิ่งที่
พระองค์ได้สัมผัสใกล้ชิดกับบุคลกระหม่อมพ่อออกมา และได้ตีพิมพ์ในหนังสือมณีพลอยร้อยแสง ของ
โรงเรียนจิตรลดา เมื่อปี ๒๕๑๙ ที่ว่า

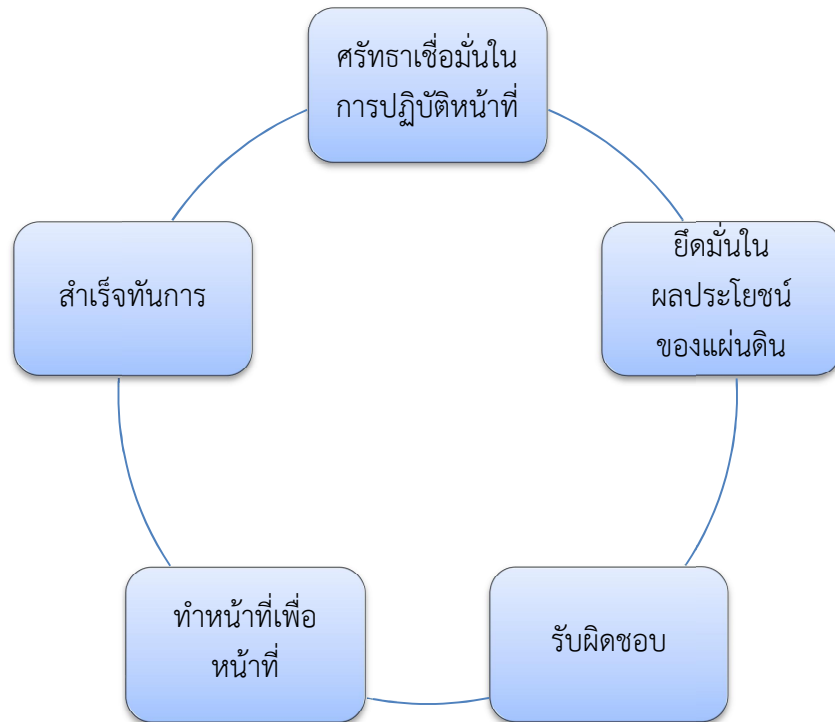
“ฉันเดินตามรอยเท้าอันรวดเร็วของพ่อโดยไม่หยุด/ ผ่านเข้าไปในป่าใหญ่ นากลับ ทึบ แม่ไปโดย
ไม่มีที่สิ้นสุด/ มีต้นไม้อ้วน มีต้นไม้อ่อนเหมือนหอคอยที่เข้มแข็ง /พ่อจ๋า...ลูกหิวจะตายอยู่แล้วและ
เหนื่อยด้วย/ ดุซิจ๊ะ...เลือดไหลออกมาจากเท้าทั้งสองที่บาดเจ็บของลูก/ ลูกกลัวงู เสือ และหมาป่า/
พ่อจ๋า...เราจะถึงจุดหมายปลายทางไหม”

“ลูกเอ๋ย...ในโลกนี้ไม่มีที่ไหนดอกที่มีความรื่นรมย์ และความสบายสำหรับเจ้า/ ทางเดินของเรา
มิได้ปูด้วยดอกไม้สวยสวย/ จงไปเถิด แม้ว่ามันจะเป็นสิ่งที่บีบคั้นหัวใจเจ้า/ เลือดของเจ้า เปรียบตั้ง
ทับทิมบนใบหญ้าใกล้น้ำ /น้ำตาของเจ้าที่ไหลต้องพุ่มไม้สีเขียว เปรียบตั้งเพชรบนมรกตที่แสดงความ
งามเต็มที่ /เพื่อนมนุษย์ชาติ...จงอย่าละความกล้า/เมื่อเผชิญกับความทุกข์...ให้ออดทนและสุขุม/ และจงมี
ความสุขที่ได้ยึดอุดมการณ์ที่มีค่า...ไปเถิด... ถ้าเจ้าต้องการเดินตามรอยเท้าพ่อ”

บทพระราชนิพนธ์ นี้ จึงเป็นเสมือนการสะท้อนถึงพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะทำประโยชน์ต่ออาณาประชาราษฎร์
ด้วยความบากบั่น มุ่งมั่น ออดทนและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เป็นตัวอย่างของการทำงานที่ต้อง
ฟันฝ่ากับอุปสรรคและไม่ไขว่เรื่องที่ร้ายด้วยกลีบกุหลาบ

- **ข้าราชการแบบไหน.....ที่รักประชาชน**

การเป็นข้าราชการที่รักประชาชนต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญ ๕ ประการคือ

ที่มา : ชุดฝึกอบรมที่ ๒ ชุดวิชาการเป็นข้าราชการที่รักประชาชน โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำนักงาน ก.พ. , ๒๕๔๒

ต่อจากนี้ จะได้สะท้อนข้อเรียนรู้จากพระบรมราโชวาทที่ทรงพระราชทานเพื่อการเป็นข้าราชการที่รักประชาชน

ตัวอย่างสะท้อนข้อเรียนรู้จากพระบรมราโชวาท

- **ศรัทธาเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่**

“...โอกาสนี้จะขอพูดถึงเรื่อง “กำลัง” ที่เป็นหลักเป็นประธานสำหรับอุดหนุนการทำงานให้ทราบไว้ เพื่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของทุกคน กำลังสำคัญอันดับแรกคือ กำลังศรัทธา ไม่ว่าจะทำงานอะไรกับใครเพื่อสิ่งใด ถ้าหากขาดความเชื่อถือในงาน ในบุคคล ในเป้าหมายแล้ว จะหา กำลังอันใดมาบันดาลใจให้ชวนขวยในการทำงานมิได้เลย และก็ยากที่ผลสำเร็จหรือความพอใจจะบังเกิดขึ้นได้ตั้งใจหมาย ดังนั้น เมื่อจะทำการงาน จึงจำเป็นต้องปลุกศรัทธาให้มีขึ้นก่อน มิฉะนั้น การปฏิบัติจะเสียประโยชน์ทุกอย่าง ทั้งส่วนตัว ทั้งส่วนรวม.....”

(พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักบัณฑิตมหาวิทาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๒๒)

“การทำงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียง และความเจริญก้าวหน้า นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีจิตใจที่มั่นคงในความสำเร็จเป็นรากฐานรองรับ กับต้องอาศัยกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบคายในการประพฤติปฏิบัติเข้าประกอบอีกหลายประการ. ประการแรก ได้แก่ **การสร้างศรัทธา ความเชื่อถือในงานที่กระทำ** ซึ่งเป็นพลังกำลังส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจและความเพียรพยายามอย่างสำคัญ ในอันที่จะทำการงานให้บรรลุผลเลิศ.....”

(พระบรมราชาโฆวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๖)

ความศรัทธานั้นถือได้ว่า เป็นกำลังที่สำคัญอันหนึ่งในการทำงาน ข้าราชการจะต้องมีความศรัทธาในการเป็นข้าราชการ เพราะความศรัทธาจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความกระตือรือร้นที่จะทำงาน ไม่ว่าจะงานนั้นคืออะไรก็ตามที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ

● การยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดิน

“**การยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดิน และความถูกต้องเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง**ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ เพราะการยึดมั่นดังกล่าว จะทำให้มีจิตใจมั่นคงเด็ดเดี่ยวในอันที่จะพากเพียรปฏิบัติหน้าที่ให้จนบรรลุผลสำเร็จ และสามารถป้องกันความผิดพลาดเสียหายอันเกิดแก่ตนแก่งานได้อย่างแท้จริง”

(พระบรมราชาโฆวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๙)

“**ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อมเป็นคุณแก่ตนด้วย.** ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัวเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และที่สุดก็จะเอาตัวไม่รอด. ข้าราชการทุกคนจึงต้องทำงานทุกอย่างด้วยสติสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวมอยู่เสมอ”

(พระบรมราชาโฆวาทพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๕)

กล่าวได้ว่าการเป็นข้าราชการนั้น จะต้องสำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน และตอบแทนคุณของแผ่นดิน โดยการประพฤติดี มีสัมมาอาชีวะ โดยให้คิดอยู่เสมอว่าเมื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมแล้ว เราก็จะได้ประโยชน์ส่วนตัวด้วย ในการปฏิบัติงานใดๆ นั้น ให้ปฏิบัติงานด้วยจิตใจที่ปราศจากอคติ และมีเจตนาที่จะสร้างความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองของประเทศให้เกิดขึ้นเสมอ

● ความรับผิดชอบ

“ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนักเป็นนิตย์ ถึง**ความรับผิดชอบ** ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัวร่วมกับงานของผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคงซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง.”

(พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙)

“ การจะทำงานให้มีประสิทธิผลและให้ดำเนินการไปได้โดยราบรื่น **จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องทำด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง** ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนจุดประสงค์ที่แท้จริงของงาน สำคัญที่สุดต้อง**เข้าใจความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” ให้ถูกต้อง** ขอให้เข้าใจว่า “รับผิดชอบ” ไม่ใช่การรับโทษ หรือถูกลงโทษ “ รับผิดชอบ ” ไม่ใช่รับรางวัล หรือรับคำชมเชย การรู้จักรับผิดชอบ หรือยอมรับรู้ว่าอะไรผิดพลาดเสียหาย และเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น มีประโยชน์ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับความผิดของตนเอง โดยใจจริง เป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้ และให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติแก้ไขใหม่ ส่วนการรู้จักรับชอบ หรือรู้ว่าอะไรถูก อันได้แก่ถูกตามความมุ่งหมาย ถูกตามหลักวิชา ถูกตามวิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบแจ้งว่า จะทำให้งานสำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้อธิปไตยต่อไป นอกจากนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า “รับผิดชอบ” ตามนัยดังกล่าวแล้ว ผู้ที่เข้าใจซึ่งในความรับผิดชอบ จะสำนึกตระหนักได้ทันทีว่า ความรับผิดชอบ คือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำ จะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้...”

(พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙)

การทำงานให้บรรลุผลตามที่ตั้งความหวังไว้นั้น เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตของเรา ทั้งนี้ เพื่อความเจริญของตนเองและของส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ แต่การทำงานที่ได้ผลลัพธ์ตามที่มุ่งหวังไว้นั้น บุคคลจะต้องรับผิดชอบจากการเรียนรู้ร่วมกันด้วย เราได้ทราบถึงความหมายของคำว่าความรับผิดชอบ และพื้นฐานของความรับผิดชอบของส่วนรวมว่าจะต้องมาจากความรับผิดชอบต่อตนเอง หากแต่ละบุคคลยังไม่สามารถที่จะทำตนให้มีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองในบทบาทและหน้าที่ต่างๆ แล้ว สังคมจะหวังอะไรจากบุคคลเหล่านี้ ที่จะให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือต่อประเทศชาติ แท้ที่จริงแล้วการเรียกร้องให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยไม่พยายามสร้างคุณธรรมความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองให้มีความแข็งแกร่งเสียก่อนจะเป็นการยากที่จะทำให้สังคมมีความรุ่งเรืองได้

● ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่

“ในการปฏิบัติราชการนั้น ขอให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ อย่างนึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์ให้มาก. ขอให้ถือว่าการทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อย่างประเสริฐ จะทำให้บ้านเมืองไทยของเราอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง.”

(พระบรมราชาวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๓)

“เมื่อทำงาน ต้องมุ่งถึงจุดมุ่งหมายที่แท้ของงาน งานจึงจะสำเร็จได้รับประโยชน์ครบถ้วน ทั้งประโยชน์ของงานและประโยชน์ของผู้ทำ ถ้าทำงานเพื่อจุดหมายอื่นๆ เช่น เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แม้จะได้ผลมากมายเพียงใด งานก็ไม่สำเร็จ แต่ทำให้เสียทั้งงานเสียทั้งคน.”

(พระบรมราชาวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๓)

สำหรับการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่นั้น คือ การทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีเงื่อนไขประการใด ทำด้วยความเต็มใจ เต็มกำลัง เต็มความสามารถของตนเองให้ดีที่สุด การทำหน้าที่เพื่อหน้าที่จะมีส่วนช่วยให้เราสั่งสมประสบการณ์ได้เรียนรู้จากงาน การสังเกตการณ์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เราเพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ต่างๆ การทำหน้าที่เพื่อหน้าที่สุดท้ายแล้วก็จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้และข้าราชการก็จะได้รับผลตอบแทนจากหน้าที่ที่ได้ทำทุกประการ

● สำเร็จทันการ

“การปฏิบัติราชการให้ดีขึ้น กล่าวอย่างสั้น ง่าย และตรงที่สุด คือทำให้สำเร็จทันการ และให้ได้ผลเป็นประโยชน์แต่ทางเดียว ซึ่งจะทำให้เมื่อบุคคลมีวิชาความสามารถ และมีปัญญาความรู้คิดพิจารณา เห็นสิ่งที่เป็นคุณเป็นโทษ เป็นประโยชน์มิใช่ประโยชน์อย่างชัดเจน ถูก ตรง.”

(พระบรมราชาวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔)

“...งานทั้งหลายที่ท่านจะออกไปปฏิบัติ นั้น ไม่มีงานใดที่จะสำเร็จสมบูรณ์ได้ในตัวเอง หากแต่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงถึงงานอื่นๆ และมีประโยชน์ประสานสอดคล้องกับงานอื่นๆ อีกหลายๆ อย่าง. ทั้งนี้ เพราะงานทั้งปวงนั้นย่อมประกอบกันเป็นงานส่วนรวมของบ้านเมืองซึ่งจะต้องเจริญพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ให้ทันเทียมกัน. ถ้างานส่วนหนึ่งส่วนใดหยุดชะงัก ก็จะทำให้รวนเร ล้าช้าไปทั้งกระบวนการ.”

(ต่อ)...

ดังนั้น เมื่อท่านจะออกไปปฏิบัติงาน ควรจะได้เตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม ในอันที่จะทำงานของตนให้ประสานกับงานอื่น และประสานกับฝ่ายอื่นบุคคลอื่น. จะปฏิบัติตัวปฏิบัติงานอย่างคับแคบมิได้เป็นอันขาด. ท่านจะต้องทำตัวทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น และเที่ยงตรง ยึดถือเหตุผลความถูกต้อง ความพอเหมาะพอควร และประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันเป็นเป้าหมาย. ต้องพยายามขจัดความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนน้อยให้ได้ อย่าปล่อยให้เข้ามาครอบงำ....”

พระบรมราชาวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๗

การทำงานราชการนั้นควรที่จะมุ่งผลงานและให้ได้ประโยชน์สูงสุด การทำงานให้สำเร็จมีหลักการหลายอย่าง อาทิ มีการพัฒนาความรู้ ควบนำหลักวิชาที่ได้เรียนรู้มาพิจารณาเทียบเคียงใช้ในกิจกรรมประจำวันของตนอยู่เสมอจนเป็นนิสัยเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และความชำนาญในการนำหลักทฤษฎีมาปฏิบัติ จะต้องรู้จักคิด พิจารณาวินิจฉัยวิเคราะห์งานที่ทำว่าจะมีผลในทางใด และมุ่งทำเฉพาะงานที่สร้างสรรค์ประโยชน์พร้อมทั้งประสานสัมพันธ์กับทุกคนทุกฝ่าย จะต้องอาศัยความพอเหมาะ พอดีในการปฏิบัติงานทั้งปวงโดยถือว่างานทุกชิ้น ทุกส่วนมีความสำคัญและต้องพยายามทำงานแต่ละส่วนแต่ละขั้นตอนนั้นให้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์และทันกับเวลาด้วย

การน้อมนำพระบรมราชาวาทมาประพฤติปฏิบัติให้เป็นข้าราชการที่รักประชาชนนั้น ยังมีอีกหลายองค์ที่มีได้นำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ อย่างไรก็ตามพื้นฐานของการเป็นข้าราชการที่รักประชาชนที่ทุกคนพึงมีคือ ความอดทนและความเสียสละ ดังคำกล่าวของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ที่ว่า “ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) ได้แสดงให้เห็นถึงความอดทนและความเสียสละ ได้ทรงสั่งสอนอยู่เสมอว่าเราต้องให้กันก่อน ถ้าเราฝึกจิตของเราที่จะให้ ก็หมายความว่า เป็นเรื่องการเสียสละในเบื้องต้นก็จะทำให้งานนั้นได้มีความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ทุกครั้งเมื่อมีปัญหาอุปสรรคขึ้นมาจนความรู้สึกรุนแรงเรานั้น คล้ายๆ กับว่าเราเกินที่จะทนได้ สิ่งที่มีนึกคิดก็คือ พระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระเสโทอาบพระพักตร์หยาดจากพระนาสิกกลงสู่แผ่นดิน ทรงเหน็ดเหนื่อย อุทิศพระวรกายทำทุกสิ่งอย่างเพื่อแผ่นดิน เมื่อมองแล้วเราจะได้กำลังใจและมีความอดทนและจะมีความเสียสละเยี่ยงพระองค์ คงไม่สามารถทำเท่าพระองค์ได้นะครับ แต่อย่างน้อยที่สุดมันก็ทำให้เราไม่เหนื่อย หายเหนื่อย ลดความเหนื่อยลงไป มีความอดทนมากขึ้น”

บรรณานุกรม

๑. สำนักงาน ก.พ. , โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท , องค์ความรู้การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ชุดที่ ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กันยายน ๒๕๔๔) บริษัท เจ.เอ.เอส. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ,๒๕๔๔.
๒. สำนักงาน ก.พ. , โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท , องค์ความรู้การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ชุดที่ ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๔๔) บริษัท เจ.เอ.เอส. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ,๒๕๔๔.
๓. สำนักงาน ก.พ. ชุดฝึกอบรมที่ ๒ โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ชุดวิชาการเป็นข้าราชการที่รักประชาชน ,โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๒
๔. สำนักงาน ก.พ. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง คู่มือการใช้สื่อเสริมสำหรับวิทยากรเพื่อใช้ประกอบการบรรยาย,โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ. ,มปป.

เรียนรู้หลักการทรงงาน

<http://www.ebooks.in.th/2254/>

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

<https://theprojectoftheking.wordpress.com>

(<http://www.ebooks.in.th/2056>)

